

SÜRDÜRÜLEBİLİR İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ: 2016-2021 BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

By Özgür Çark

SÜRDÜRÜLEBİLİR İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ: 2016-2021 BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Özgür Çark¹

Özet

Dünya üzerinde doğal kaynakların hızlı bir şekilde tükenmesi ve bu hızlı tüketimden kaynaklanan geleceğe dair sosyal, iktisadi ve çevresel kaygılar sürdürülebilirliğin önemini her geçen gün daha da artırmaktadır. Azalan doğum oranları ve yaşlanan nüfus ile birlikte hızla tükenen bu kaynakların başında, insan kaynakları gelmektedir. Bu nedenle sürdürülebilirlik kavramının hemen ardından sürdürülebilir insan kaynakları kavramı son yıllarda alan yazınına çok hızlı bir giriş yapmıştır. Sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi özellikle son yıllarda endüstri 4.0 ve toplum 5.0 gibi paradigmlar doğrultusunda yoğun bir şekilde araştırmacıların ilgisini çekmektedir. Artan bu ilgi doğrultusunda alan yazını çeşitlenerek giderek genişlemektedir. Bu araştırmada, 2016-2021 seneleri arasında sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi konusunda alan yazının genel bir görünümünü çıkarmak için uluslararası literatürün belirli kıstaslar doğrultusunda incelenerek, bibliyometrik analizi amaçlanmaktadır. Araştırmada, makalenin yayınlandığı ülke, dergi, yayınlanma yılı ve yazarlar gibi kıstaslar kullanılmıştır. Bu kıstaslar kapsamında Web Of Science, Sosyal Bilimler Atf İndeksi (SSCI) ve Gelişen Kaynaklar Atf İndeksi (ESCI) üzerinden ulaşılan 376 adet makale değerlendirilmiştir. Makalelere ait analizler Web of Science ve VOSviewer uygulamaları ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ulaşılan bulgular doğrultusunda, yayınlanan makale sayısının yıllar itibarı ile yükselen bir ivme sergilediği, en fazla makalenin Corporate Social Responsibility And Environmental Management dergisinde yayınlandığı görülmektedir. Ortak kelime analizi sonucuna göre İnsan Kaynakları Yönetimi, Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi, Sürdürülebilirlik öne çıkan kelimeler olarak konu hakkında yapılan çalışmalarda en sık tercih edilen anahtar kelimelerdir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi, Yeşil insan kaynakları yönetimi, Bibliyometrik analiz

SUSTAINABLE HUMAN RESOURCES MANAGEMENT: 2016-2021 BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Abstract

The rapid exhaustion of limited natural resources in the world and the social, economic and environmental concerns about the future due to this rapid exhaustion increase the importance of sustainability day by day. Human resources are at the forefront of these limited resources, which are rapidly exhausted with decreasing birth rates and aging population. For this reason, the concept of sustainable human resources, right after the concept of sustainability, has made a very rapid introduction to the literature in recent years. Sustainable human resources management has attracted the attention of researchers, especially in recent years, in line with paradigms such as industry 4.0 and society 5.0. In line with this increasing interest, the literature is expanding and diversifying. In this research, bibliometric analysis is aimed by examining the international literature in accordance with certain criteria to get a general view of the literature on sustainable human resource management between the years 2016-2021. In the research, criteria such as the country in which the article was published, the journal, the year of publication and the authors were used. Within the scope of these criteria, 376 articles accessed through Web of Science, Social Science Citation Index (SSCI) and Emerging Sources Citation Index (ESCI) were evaluated. The analyses of the articles were carried out with Web of Science and VOSviewer applications. In line with the findings obtained as a result of the analyzes, it is seen that the number of published articles has increased over the years, and the most articles were published in the Journal of Corporate Social Responsibility and Environmental Management. According to the results of the common word analysis, Human Resources Management, Green Human Resources Management and Sustainability are the most frequently preferred keywords in the studies.

Keywords: Sustainability, Sustainable human resources management, Green human resources management, Bibliometric analysis

GİRİŞ

İktisadın temel sorun sahası olan sınırsız olan ihtiyaçların kıt olan kaynaklar ile karşılanması konusunda sürdürülebilirlik giderek önem kazanan bir konu haline gelmiştir. Özellikle kaynakların bilinçsizce tüketimi sürdürülebilirlik konusunu dünya kıyasla çok daha önemli bir mesele haline getirmiştir. Artık işletmeler temel amaçları olan kar elde etmenin yanı sıra varlıklarını devam ettirebilmek için kaynakların etkin ve verimli olarak devamlılığını sağlamasını ifade eden ve çok yönlü bir kavram olan sürdürülebilirlik politikalarına giderek daha çok önem vermektedir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu MYO Yönetim ve Org. Bl., ozgurcark@ibu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-4881-0542>,

Sürdürülebilirlik kavramına, iş ve araştırma dünyasının bu artan ilgisinin doğal sonucu olarak kavram pek çok disiplin içinde çalışılır hale gelmiştir. Sürdürülebilir yönetim, sürdürülebilir işletme, sürdürülebilir eğitim, sürdürülebilir pazarlama ve sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi vb. gibi pek çok bilim sahasına dahil edilen bir çalışma konusu haline gelmiştir.

Özellikle 2015 yılında 170 ülkenin Birleşmiş Milletler (BM) nezdinde bir araya gelerek belirledikleri “Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA)” 2016 yılında yürürlüğe sokulmuş, 2030 yılında ulaşılması gereken hedef olarak 17 temel sürdürülebilir amaç belirlenmiş olup, bu amaçlar (UNDP, 2021):

- Yoksullukla mücadele,
- Açlıkla mücadele,
- Sağlık ve kaliteli yaşam,
- Nitelikli eğitim,
- Toplumsal cinsiyet eşitliği,
- Temiz su ve sanitasyon,
- Erişilebilir ve temiz enerji,
- İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme,
- Sanayi yenilikçilik ve altyapı,
- Eşitsizliklerin azaltılması,
- Sürdürülebilir şehirler ve topluluklar,
- Sorumlu üretim ve tüketim,
- İklim eylemi,
- Sudaki yaşam,
- Karasal yaşam,
- Barış, adalet ve güçlü kurumlar,
- Amaçlar için ortaklıklar olarak ifade edilmektedir.

BM SKA’ ları incelendiğinde insana yakışır iş, sorumlu üretim ve nitelikli eğitim gibi amaçların doğrudan İKY uygulama ve politikaları ile alakalı iken diğer amaçların da çeşitli düzeylerde dolaylı olarak alakalı olduğu görülmektedir. Özellikle yoksullukla ve açlıkla mücadele edebilmek, eşitsizlikleri azaltabilmek, barış ve adaleti tesis edebilmek açısından insana yaraşır iş ve ekonomik büyüme oldukça önemli amaç olarak öne çıkmaktadır. İnsan yaraşır iş ve sorumlu üretim süreç ve uygulamaları ise doğrudan İKY sorumluluk sahasında olması nedeniyle İKY politika ve uygulamalarına sürdürülebilirlik açısından yaklaşan saha uygulamaları ve araştırmaların giderek arttığı görülmektedir.

Bu araştırmanın da temel çalışma sahasını ifade eden SİKY, insan kaynakları yönetimi çalışmalarına sürdürülebilirlik politikaları ve ilkeleri açısından bir yaklaşımın nihai sonucu olarak alanda sıklıkla kullanılan bir kavram haline gelmiştir. Bu kavramı ihtiva eden pek çok çalışma literatüre kazandırılmıştır. Bu çalışmanın amacı, sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi konusunda alan yazınında yer alan çalışmaların genel görünümünü ortaya koymaktır. Bu sayede SİKY konusunda yapılan güncel çalışmalar ve bu kavram adı altında çalışılan alt çalışma konuları hakkında bilgi toplamak hedeflenmektedir. Aynı zamanda bu sayede yakın

geçmişten günümüze çalışma trendini ortaya koyarak, kavram ve konunun geleceği hakkında öngörülerde bulunabilmenin mümkün olacağı değerlendirilmektedir.

Bu maksatla 2016-2021 yılları arasında WoS veri tabanları SSCI ve ESCI indekslerinde konuyla ilgili yayınlanmış makaleler taranarak toplamda ulaşılan 376 adet makalenin bibliyometrik analizi yapılmıştır. Öncelikle makalelere dair performans analizi gerçekleştirilmiş, sonrasında ise bilimsel haritalama analizi gerçekleştirilmiştir. Analize ilişkin bulgular paylaşılmış, sonuç kısmında ise analiz sonucu ulaşılan bulgular doğrultusunda literatür ve konu hakkında genel değerlendirmelerde bulunulmuştur.

1. Sürdürülebilirlik ve İnsan Kaynakları Yönetimi

Dünyada kaynaklar insan ihtiyaçları doğrultusunda hızla tüketilmektedir. İnsanlar giderek ağırlaşan çevresel şartlar, artan ekonomik eşitsizlik, açlık ve fakirlik, iş yaşamında artan stres, tükenmişlik ve istihdam güvencesizliği ile karşı karşıya kalmaktadır. İKY'nin bu çetin şartlarla mücadele edebilmesi ve söz konusu zorlukların üstesinden gelebilmesi için örgütlerin daha fazla sürdürülebilir yaklaşımlara odaklanması gerekmektedir (Persson & Shrivastava, 2016, s. 503).

İKY ile ilgili alan yazını incelendiğinde son yıllarda iki önemli tema öne çıkmaktadır. Bunlardan ilki İKY' nin örgüte sağladığı olumlu çıktıları etkileyen unsurların tespiti, ikincisi ise İKY sistemlerinin sürdürülebilirlik ihtiyacına yapılan vurguyla ilişkili olup, ilki daha çok İKY sistemlerinin işletmenin olumlu çıktıları üzerinde doğrudan etkisi olmadığı ancak dolaylı olarak entelektüel sermaye gibi unsurlar sayesinde değer artırımı sağladığı paradigmasına dayalı iken ikinci tema ise işverenler ile çalışanlar arasında sürdürülebilir olumlu bir ilişki ağı kurulmasının, uzun vadede işletmeleri hedeflerine ulaşmaya yardımcı olacağı yönündedir (Almarzooqi vd., 2019, s. 1275).

Bugünün iş dünyasında işletmelerin hayatta kalabilmeleri ve rekabet avantajı elde edebilmeleri için sürdürülebilir bir örgütsel öğrenme ve performans gelişimi elde etmelerini sağlayan yeni bilgileri entegre edebilmeleri ve bu sayede inovasyon yapabilmelerine bağlıdır (Saha vd., 2016, s. 64). Bu anlamda, toplumsal olarak artan bilinç ve kurumların çevresel, sosyal ve ekonomik meselelerde oynadığı rol ve önemi nedeniyle işletmeler artık kurumsal sürdürülebilirlik politikalarını hayata geçirme konusunda daha istekli davranır hale gelmişlerdir (Ehnert vd., 2016, s. 88). Bu doğrultuda bir işletmenin hem en önemli maliyet unsurlarından biri olan ama aynı zamanda en önemli kaynağı da olan emeğin yani insan kaynağının sürdürülebilir politikalar ile yönetilebilmesi işletmenin rekabet üstünlüğü ve varlığını idame ettirebilmesi açısından oldukça önemlidir.

Sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi (SİKY), stratejik insan kaynakları yönetiminin bir uzantısı olarak, birden çok boyutu olan, birden çok analiz düzeyini kapsayan ve zaman içinde birden çok belli başlı yapıyı ifade eden çatı bir kavram olarak kullanılmaktadır (Järlström vd., 2018, s. 705). Bireysel, toplumsal ve örgütsel olmak üzere SİKY' nin etki sahasına giren üç önemli çıktı ifade edilmektedir. İyi bir iş ve yaşam dengesi, istihdam edilebilirlik ve katılım SİKY' nin bireysel etki sahası olarak, paydaş memnuniyeti, istihdam artışı ve sosyal kapsam SİKY' nin toplumsal etki sahası olarak ve kalite, esneklik, inovasyon ve karlılık ise SİKY' nin örgütsel etki sahası olarak ifade edilmektedir (Karman, 2020). Ehnert ve arkadaşları (2016, s.

90), SİKY' yi “örgüt içinde ve dışında, istenmeyen yan etkileri ve olumsuz geri beslemeleri kontrol ederken uzun vadede finansal, sosyal ve çevresel (ekolojik) hedeflere ulaşılmasını sağlayan İKY stratejilerinin ve uygulamalarının benimsenmesi” olarak tanımlamaktadır.

SİKY kavramı sürdürülebilirlik ve insan kaynakları yönetimi olmak üzere iki kavramın 12 likte ele alınması sonucu literatüre kazandırılmış bir kavramdır. Sürdürülebilirlik, kavram olarak ilk defa 1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından hazırlanan bir raporda (Brundtland Raporu) “şu anki neslin ihtiyaçlarını gelecek nesillerin ihtiyaçlarını tehlikeye atmadan karşılayabilmek” olarak tanımlanmıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2021). Bu tanımdan hareketle SİKY, beşerî ve örgütsel faaliyetlerin etkilerini sosyal, çevresel ve bireysel unsurlar bağlamında dikkate alarak karşılayabilmek adına ortaya çıkmış bir reaksiyon olarak ifade edilebilir. Bu kapsamda, sürdürülebilirlik açısından İKY’ den beklenen normatif katkı, sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşılmasını kolaylaştıran politika ve uygulamalar ile çalışanların iyi oluşlarını desteklemeye yönelik sürdürülebilirlik yaklaşımlarının geliştirilmesidir (Podgorodnichenko vd., 2020).

Özetle SİKY; çevresel, örgütsel ve bireysel bağlamda kaynakların ve ihtiyaçların optimizasyonu fikrine dayalı olarak işletmede çalışan, ortak, müşteri ve hükümet gibi örgütün içsel ve dışsal paydaşlarının memnuniyet düzeyini geliştirmek üzerine kurgulanmış sosyolojik, ekolojik ve bireysel politika ve sistemlerin İKY açısından geliştirilmesine ve sürdürülebilmesine dayalı bir anlayıştır.

2. Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi

Dünya üzerinde örgütler giderek çevreye olumsuz etkileri olan ve kaynakları bilinçsizce sömüren uygulama ve süreçlerden daha bilinçli ve daha çevre dostu süreçlere doğru kaymaktadır. Bugün, yeşil yönetim, çevresel sorumluluk gibi ekolojik konular noktasında uygulayıcılar ve araştırmacılar arasında artan bir ilgi ve alaka görülmektedir. Böyle bir ilginin başlıca nedenlerinden biri, eskiye kıyasla insanların örgütlerden doğal kaynakları akıllıca ve sorumlu bir şekilde kullanmalarını beklemesidir. Böylece nihai üründe hava, su, mineral ve diğer benzer hammadde olarak ifade edilen kıt kaynakların mümkün olan en az düzeyde kullanılması mümkün olacaktır (Iqbal, 2020, s. 377).

Bu açıklamalardan hareketle, ekolojik konularda artan toplumsal bilincin, örgütleri süreç, uygulama ve politikalar geliştirirken çevresel duyarlılıkları göz önünde bulundurmaya teşvik ettiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda sürdürülebilir İKY konusu ile ilgili çalışmalarda öne çıkan bir diğer önemli kavram ise “Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi (YİKY)” kavramıdır.

İngilizce Green Human Resource Management (GHRM) olarak ifade edilen kavram Türkçeye Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi (YİKY) olarak tercüme edilmiştir. Örgütlerde ekolojik konular özellikle ISO 4001 gibi dünyada en fazla uygulanan çevresel yönetim sistemi gibi çevresel yönetim sistemlerinin ortaya çıktığı 1990’lı yıllara dayanmakta, bu artan eğilimle birlikte yeşil örgüt çalışmalarının sayısı artmış olup, bu artışla örgütlerin yeşil örgüt olabileme yolunda eğitim, performans değerlendirme ve ödüllendirme mekanizmaları gibi İKY uygulamalarının yardımıyla ihtiyaç duyduğu anlaşılmıştır (Jabbour & de Sousa Jabbour, 2016, s. 1826).

Toplumda artan ekolojik bilinç ve yeşilin öneminin giderek artan önemi, örgütleri de bu konuda daha fazla sorumluluk taşımaya itmiş, bu artan ilgiyle birlikte yeşil yönetimle ve yeşil örgütlerle ilgili çalışmalar yoğunlaşmıştır (Farrukh vd., 2021). YİKİ ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında yeşil insan kaynakları yönetimi, yeşil işe alım (Pham & Paillé, 2019), yeşil personel temini ve yeşil aday seçimi (Adjei-Bamfo vd., 2020), yeşil çalışanlar, yeşil çalışan davranışı ve kurumsal sosyal sorumluluk (He vd., 2021) gibi konular ile geleneksel İKY uygulamalarına çevresel duyarlılığın öne çıkarılarak, yeşil kavramının ilave edildiği ve bu uygulamaların yeşil kavramına yaslanmış ekolojik duyarlılık ihtiva eden uygulamalar olarak yeniden yorumlandığı dikkat çekmektedir.

3. Yöntem

Araştırma sorularına yanıt bulabilmek için WoS veri tabanlarında yer alan, 2016 ve 2021 yılları arasında sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi alanında yayınlanmış olan yayınlar taranarak incelenmiştir. Bibliyometrik araştırmalar alan yazınında genel ve güncel yaklaşımların tespiti için oldukça kullanışlı bir yöntem olarak son yıllarda sıklıkla kullanılmaktadır (Bağış, 2021). Bu araştırma için 2021 yılının Ağustos-Eylül aylarında Web of Science (WoS) temel koleksiyonunda bulunan makaleler taranmıştır. Konu kısmına “sustain*” VE “human resource management” yani “sürdürülebilir*” VE “insan kaynakları yönetimi” yazarak, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 ve 2021 yılları arasında WoS SSCI ve ESCI indekslerinde yayınlanmış “yönetim” ve işletme” kategorilerinde yer alan makaleler filtrelenerek 376 adet makaleye ulaşılmıştır. En çok atıf alan yayın sıralaması tercih edilerek makaleler sıralanmıştır.

Türkiye’de yayınlanmış Türkçe yayınların durumunu incelemek için ise Harzing’s Publish or Perish uygulaması yardımıyla Google Akademik veri tabanında “sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi” ifadesi için Türkçe sayfalarda tüm zamanları kapsayacak şekilde yapılan arama sonucunda 25 yayına ulaşılmıştır. Bu yayınlardan 1’i doktora tezi, 2’si yüksek lisans tezi ve 23’ü makaledir. Yayınlar 2015 yılı ve sonrasında yayınlanmıştır.

WoS veri tabanlarından sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi alanında ulaşılan 376 adet makalenin analizinde WoS veri tabanında sunulan analizler ve VOSviewer paket programından yararlanılmıştır. Tarama sonucu elde edilen veri seti ortak kelime analizi ile incelenerek performans analizi yapılmıştır. Daha sonra analizlerin bilimsel haritalaması gerçekleştirilmiştir.

3.1. Uluslararası Sürdürülebilir İKY Yazınına İlişkin Bulgular

Bu bölümde WoS veri tabanlarından elde edilen veri setinin bibliyometrik analizi sonu ulaşılan bulgulara değinilmiştir. Bibliyometrik analiz yapılırken iki tür analiz öne çıkmaktadır bunlardan ilki; literatürün genel durumunu göstermeyi amaçlayan, yayın yılı, ülke, dergi adı, kurum, yayıncı kuruluş gibi göstergeler yardımıyla ilgili alan hakkında büyük resmi görmeyi sağlayan *performans analizi*, ikincisi ise alan yazınından ulaşılan ilgili veri seti üzerinden alanın eğilimleri, yaklaşımları, bilişsel ve fikrîsel yapısı ile alt konuları hakkında fikir edinmek için analize tabi tutulan unsurlar arasındaki bağlantıların görsel olarak elde edildiği *bilimsel alan haritalama* analizidir (Bağış, 2021, ss. 97-98; Öztürk, 2021, ss. 40-41).

Öncelikle “sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi” alanına dair alanın bir performans analizi gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda makalelerin yayınlandıkları indeksler, yayın yılı, yayınlandıkları dergi adı, yayıncı kuruluş, makalelerin menşe ülkesi, yayın sahibi araştırmacıların çalıştığı kurum, yayınların yazarlarına dair bulgular incelenmiştir. 2016 ve 2021 yılları arasında yayınlanmış sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi alanında ulaşılan 376 adet makalenin yıllara göre dağılımı tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1: Makalelerin yıllara göre dağılımı

Yayın yılı	Adet	% of 376
2020	105	27.926
2021	73	19.415
2019	64	17.021
2016	47	12.500
2018	45	11.968
2017	42	11.170

WoS veri tabanında SSCI ve ESCI indekslerde sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi alanında tüm yılları kapsayan bir tarama yapıldığında toplam 558 adet yayına ulaşılmaktadır. Bu durumda sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi alanında yapılan çalışmaların yaklaşık %70’ini 2016 yılından bugüne kadar yayınlanan makaleler ihtiva etmektedir. Başka bir ifade ile sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi alanında yapılan çalışmalar 1990 yıllardan 2000’li yıllara kadar, bir elin parmaklarını geçmezken, 2000’li yıllardan sonra konuya olan ilgi biraz daha artmış fakat asıl artış 2015’li yıllardan sonra yaşanmıştır. Bu artan ilginin nedenlerinden biri, 2015 yılında ülke liderlerinin BM nezdinde “Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Amaçlar” başlığı altında belirlemiş olduğu 17 amaç ile sürdürülebilirlik konusunda çevresel koruma, yoksulluğu bitirme ve adaletsizlikle mücadele şeklinde 3 temel sorun sahası belirlenmiş ve 2016 yılında yürürlüğe konmuş (UNDP, 2021) olmasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Tablo 1 incelendiğinde 2016 yılındaki sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi alanındaki yayın sayısının 2017 ve 2018 yılındaki yayın sayılarından daha fazla olduğu dikkat çekmektedir. Durum böyle olmakla birlikte 2016, 2017 ve 2018 yıllarındaki yayın sayılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Özellikle 2020 yılında ise sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi alanındaki yayın sayısının en yüksek seviyeye ulaştığı görülmektedir. WoS veri tabanında bu taramanın Eylül ayında yapıldığı göz önünde bulundurulduğunda ilerleyen ay ve senelerde şu an ki 2021 yayın sayısı olan 73’ün çok daha üzerine çıkılacağı öngörülmektedir.

WoS veri tabanında söz konusu yayınlar, yayınlandıkları indekslere göre incelendiğinde 376 yayından 238’i yani yaklaşık %63’ü SSCI indeksinde, yaklaşık %37’sini oluşturan 138’i ise ESCI indeksinde yayınlandığı görülmektedir. Bu yayınların yayınlandıkları dergi dağılımları ise tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: Makalelerin yayınlandıkları dergiler

Dergi Adı	Yayın Sayısı
15 CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY AND ENVIRONMENTAL MANAGEMENT	22
INTERNATIONAL JOURNAL OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT	18
INTERNATIONAL JOURNAL OF MANPOWER	17
26 JOURNAL OF BUSINESS ETHICS	14
BUSINESS STRATEGY AND THE ENVIRONMENT	11
HUMAN RESOURCE MANAGEMENT REVIEW	10
EMPLOYEE RELATIONS	9
BENCHMARKING AN INTERNATIONAL JOURNAL	8

25	ASIA PACIFIC JOURNAL OF HUMAN RESOURCES	13
	INTERNATIONAL JOURNAL OF PRODUCTIVITY AND PERFORMANCE MANAGEMENT	7
	JOURNAL OF BUSINESS RESEARCH	7
	MANAGEMENT DECISION	7
	ENTREPRENEURSHIP AND SUSTAINABILITY ISSUES	6
	HUMAN RESOURCE MANAGEMENT	6
	PERSONNEL REVIEW	6
	POLISH JOURNAL OF MANAGEMENT STUDIES	10
	HUMAN RESOURCE MANAGEMENT JOURNAL	5
	JOURNAL OF ASIAN FINANCE ECONOMICS AND BUSINESS	5
	JOURNAL OF ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS PEOPLE AND PERFORMANCE	5
	PACIFIC BUSINESS REVIEW INTERNATIONAL	5

Yayıncı kuruluşlar kategorisinde yayınların dağılımı ise tablo 3’de gösterilmektedir.

Tablo 3: Makaleleri yayınlayan yayıncı kuruluşlar

Yayıncı Kuruluş	Yayın Sayısı	%
Emerald Group Publishing	126	33.511
Wiley	74	19.681
Elsevier	39	10.372
Taylor & Francis	28	7.447
Springer Nature	17	4.521
Sage	14	3.723
Diğerleri	78	20.745

Yayıncı kuruluşlar kapsamında makaleler incelendiğinde, yayınların %80 gibi büyük çoğunluğu Emerald Wiley, Elsevier, Taylor&Francis, Springer ve Sage gibi büyük yayıncı kuruluşlara aitken yaklaşık %20’si diğer yayıncı kuruluşlara aittir. 126 yayın ile en fazla yayına sahip yayıncı kuruluş Emerald Group Publishing’ dir. Yayınlanan makalelerin yayımlandıkları ülkelere göre dağılımı tablo 4’ de gösterilmektedir.

Tablo 4: Makalelerin yayımlandıkları ülkeler

No	Ülke	Yayın Sayısı	%
1	USA	53	14.096
2	PEOPLES R CHINA	47	12.500
3	ENGLAND	46	12.234
4	INDIA	37	9.840
5	AUSTRALIA	35	9.309
6	FRANCE	34	9.043
7	MALAYSIA	30	7.979
8	PAKISTAN	26	6.915
9	SPAIN	22	5.851
10	ITALY	17	4.521
11	BRAZIL	15	3.989
12	CANADA	12	3.191
13	GERMANY	12	3.191
14	U ARAB EMIRATES	11	2.926
15	GHANA	9	2.394
16	POLAND	9	2.394
17	TURKEY	9	2.394
18	BELGIUM	8	2.128
19	NETHERLANDS	8	2.128
20	SAUDI ARABIA	8	2.128
21	SCOTLAND	8	2.128
22	AUSTRIA	7	1.862
23	CZECH REPUBLIC	7	1.862
24	FINLAND	7	1.862
25	INDONESIA	7	1.862

Makalelerin yayımlandığı ülkeler incelendiğinde “sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi” alanında yayınlanan makalelerin yaklaşık %14’ü ABD menşeli yayınlanmış olup devamında Çin ve İngiltere gelmektedir. Türkiye menşeli yayınlanan yayın sayısı 9 olup, dünya

sıralamasında 17. sırada yer almaktadır. Makaleleri yayınlayan yazarların kurumlarının dağılımı ise tablo 5’ de gösterilmektedir.

Tablo 5: Makale yazarlarının kurumları

No	Ülke	Yayın Sayısı	%
1	MONTPELLIER BUSINESS SCHOOL	12	3.191
2	UNIVERSITI SAINS MALAYSIA	9	2.394
3	INDIAN INSTITUTE OF TECHNOLOGY SYSTEM IIT SYSTEM	8	2.128
4	ABU DHABI UNIVERSITY	7	1.862
5	BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY	6	1.596
6	NOTTINGHAM TRENT UNIVERSITY	6	1.596
7	TOMAS BATA UNIVERSITY ZLIN	6	1.596
8	UNIVERSIDADE DE SAO PAULO	6	1.596
9	UNIVERSITY OF NOTTINGHAM	6	1.596
10	DALIAN MARITIME UNIVERSITY	5	1.330

Yazarların kurum dağılımları incelendiğinde Fransa’da bulunan Montpellier İşletme Okulu 12 yayın ile “sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi” alanında en çok yayına sahip olduğu görülmektedir. Burada dikkat çeken husus tablo 4’ de makale menşe ülkeleri incelendiğinde Fransa makale yayınlayan ülkeler sıralamasında 6. sırada yer alırken kurum bazında ise ilk sırada yer almaktadır. Bir diğer dikkat çeken husus, makale menşe ülke sıralamasında Malezya 7. sırada yer alırken, Malezya Bilim Üniversitesi yayın sayısında 2. sırada yer almaktadır. Bu durumun söz konusu kurumlardaki araştırmacı yazarların kişisel gayretlerinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmenin anlaşılabilmesi için yazar dağılımına bakmak yeterli olacaktır. Makale yazarlarının dağılımı tablo 6’ da gösterilmektedir.

Tablo 6: Makale yazarlarının dağılımı

No	Ülke	Yayın Sayısı	%
1	Jabbour CJC	11	2.926
2	Yusliza MY	6	1.596
3	Agyabeng-mensah Y	5	1.330
4	Chaudhary R	5	1.330
5	Afum E	4	1.064
6	Guerce M	4	1.064
7	Chong CW	3	0.798
8	Lopez-cabrales A	3	0.798
9	Lopez-fernandez M	3	0.798
10	Mani V	3	0.798

Tablo 6 incelendiğinde 11 yayın ile “sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi” alanında 11 yayın ile en fazla yayın yapan araştırmacı yazarın, şu an Lincoln Üniversitesinde misafir araştırmacı olarak bulunan Prof. Charbel Jose Chiappetta Jabbour’ un olduğu görülmektedir. Jabbour aynı zamanda Fransa Montpellier İşletme Okulundan akrediteli bir profesördür. Malezya Bilim üniversitesinde görev yapan Doç. Dr. Yusliza Mohd-Yusoff ise yayın yapan yazar sıralamasında 2. sırada olup bulunduğu kurumda sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi ile ilgili çalışmalar yapmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere en çok yayın yapılan kurum sıralamasında söz konusu kurumlardaki belli başlı yazarların kişisel gayretlerinin öne çıktığı görülmektedir. Bu da kurum yayın sıralamasının yayın ülke sıralamasından farklı olmasının nedeni olarak değerlendirilmektedir. Tablo 7’ de yayın kategorileri gösterilmektedir.

Tablo 7: Yayınların WoS kategorik sıralaması

No	Kategori	Yayın Sayısı
1	Yönetim	288
2	İşletme	164
3	Endüstriyel ilişkiler ve emek	46

4	Çevresel çalışmalar	39
5	Uygulamalı psikoloji	20
6	Etik	14
7	İktisat	10
8	Endüstriyel mühendislik	6
9	Ağırlama, Eğlence, Spor Turizm	7
10	Endüstriyel üretim	4

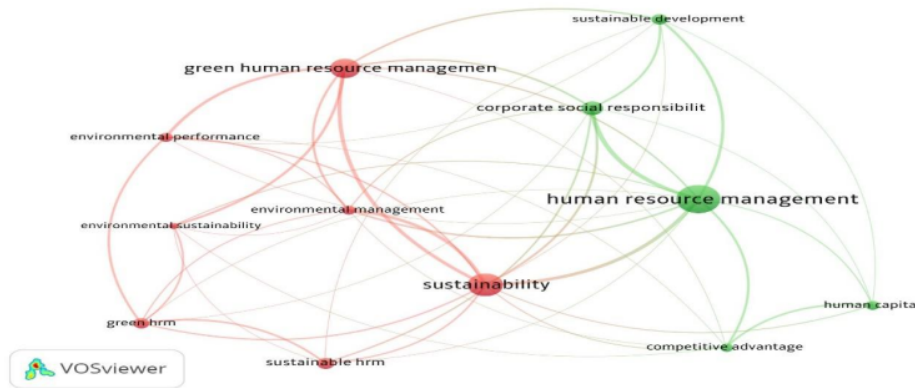
Alan yazınında “sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi” konusunda yapılan yayınların ilgilendikleri temel konu başlıklarını analiz edip anlayabilmek için ortak kelime (co-word/co-occurrence) analizi yapılmıştır. VOSviewer uygulaması yardımıyla yapılan analiz neticesinde ulaşılan bulguları tablo 8’ de sunulmuştur.

Tablo 8: Ortak kelime analiz bulguları

No	Ortak Kelime	Kullanım Sıklığı
1	İnsan Kaynakları Yönetimi VEYA İKY (Human Resource Management/HRM)	60
2	Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi VEYA YİKY (Green Human Resource Management/Green HRM/GHRM)	58
3	Sürdürülebilirlik (Sustainability)	47
4	Kurumsal Sosyal Sorumluluk (Corporate Social Responsibility)	26
5	Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetimi VEYA SİKY (Sustainable Human Resource Management/Sustainable HRM)	19
6	Sürdürülebilir Gelişme (Sustainable Development)	19
7	Çevresel Yönetim (Environmental Management)	17
8	Çevresel Performans (Environmental Performance)	16
9	Beşerî Sermaye (Human Capital)	16
10	Rekabet Avantajı (Competitive Advantage)	15
11	Çevresel Sürdürülebilirlik (Environmental Sustainability)	11

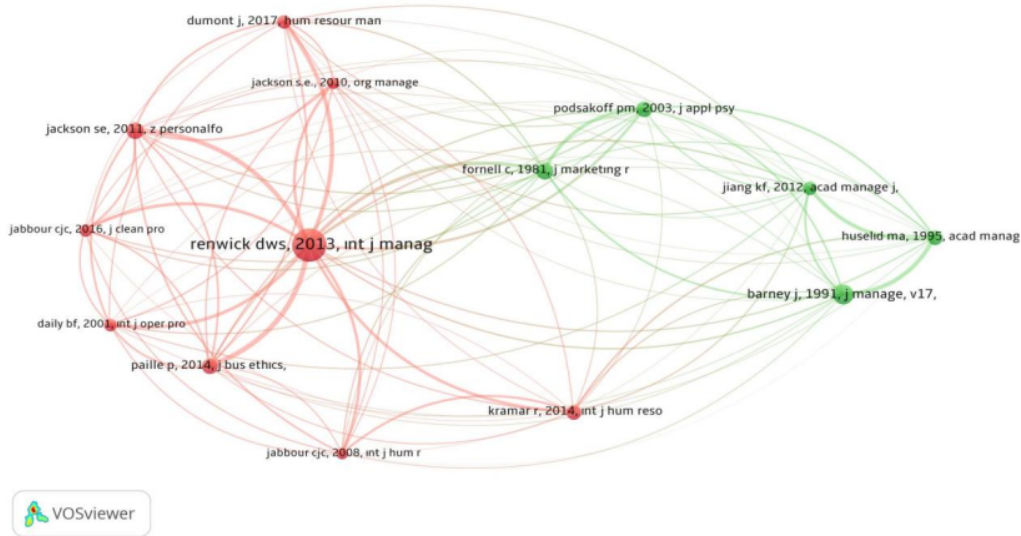
Tablo 8 incelendiğinde “sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi” alanında yayınlanmış olan 376 makalenin anahtar kelimelerinden yola çıkılarak yapılan ortak kelime analizinde 60 kez ile en çok kullanılan ortak kelimenin İnsan Kaynakları Yönetimi (Human Resource Management) veya İKY (HRM) olduğu görülmektedir. Sonrasında 58 kez ile Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi (Green Human Resource Management) veya Green HRM/GHRM kelimelerinin kullanıldığı görülmektedir 47 kez ise Sürdürülebilirlik kelimesi kullanılmaktadır. Tablo 8’ den de anlaşılabacağı üzere insan kaynakları yönetimi alanında sürdürülebilirlik konusunda yapılan çalışmaların ekseriyeti doğa ve çevreye atıfta bulunarak yapılan araştırmalardan oluşmaktadır. Bu bölümde ise bilimsel alan haritalaması kapsamında ortak atıf analizi ve ortak kelime analizine dair bulgular sunulmuştur.

Şekil 1: Ortak Kelime Ağı Analizi

Şekil 1 incelendiğinde, tablo 8’ dekine benzer olarak “insan kaynakları yönetimi, sürdürülebilirlik, yeşil insan kaynakları yönetimi ve kurumsal sosyal sorumluluk” kelimelerinin diğer kavramlar ile ortak ağ yapısı oluşturduğu ve ağların bu dört kavram üzerinde kümелendiği dikkat çekmektedir. “Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetimi VEYA SİKY (Sustainable Human Resource Management/Sustainable HRM, Sürdürülebilir Gelişme (Sustainable Development), Çevresel Yönetim (Environmental Management), Çevresel Performans (Environmental Performance), Beşerî Sermaye (Human Capital), Rekabet Avantajı (Competitive Advantage), Çevresel Sürdürülebilirlik (Environmental Sustainability) kavramlarının ise sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi alanında çalışılan alt konular olduğu görülmektedir.

Şekil 2: Ortak Atıf Ağı Analizi

Ortak atıf ağı incelendiğinde Renwick, Douglas William Scott (2013) “Green human resource management: A review and research agenda” başlıklı makalesi 115 adet atıf ile atıf ağı analizinin en büyük düğüm noktasını oluşturmaktadır. Google Akademik veri tabanında bu çalışmaya yapılan atıf sayısı 1107 olarak gözükmektedir.

3.2. Türkiye Sürdürülebilir İKY Alan Yazınına İlişkin Bulgular

Türkiye’de yayınlanmış Türkçe yayınların durumunu incelemek için ise veri tabanlarında tarama yapmaya ve tarama verilerini indirmeye imkân tanıyan Harzing’s Publish or Perish uygulaması yardımıyla Google Akademik veri tabanında “sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi” ifadesi için Türkçe sayfalarda tüm zamanları kapsayacak şekilde yapılan arama sonucunda 25 yayına ulaşılmıştır. Bu yayınlardan 1’i doktora tezi, 2’si yüksek lisans tezi 1’i kitap bölümü ve 2’si kongre bildirisi olup kalan 20’si makaledir. Bu yayınlardan açık erişim olarak ulaşılabilenlerden 15’i incelenmeye değer bulunmuştur. Bu yayınların listesi tablo 9’ da sunulmaktadır.

Tablo 9: SİKY Konusunda Türkiye’deki Yayınlarla İlişkin Bulgular

No	7 Yılın başlığı	Yazar ve tarih	Tür	7 Anahtar Kelimeler
1	Türkiye Bağlamında Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetiminin Benimsenmesi: Zorluklar ve Çözümler	(Goc, 2021)	Bildiri	Sürdürülebilirlik, insan kaynakları yönetimi, benimseme, engeller ve çözümler, Borsa İstanbul
2	Sürdürülebilirlik Raporlarının Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetimi Yönüyle İncelenmesi: Bist Sürdürülebilirlik Endeksi Örneği	(Acar, 2021)	Makale	Sürdürülebilirlik, kurumsal sürdürülebilirlik, sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi, BIST
3	Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi ve Yeşil İş Yetkinliklerinin İçerik Analizi Yöntemi İle Değerlendirilmesi	(Yavuz, 2020)	Makale	Yeşil insan kaynakları yönetimi, Yetkinlik, Yeşil iş, Yeşil yakalı işler, İçerik analizi
4	Sürdürülebilirlik Perspektifinden İnsan Kaynakları Uygulamalarının İncelenmesi: Görgül Bir Çalışma	(Özgül vd., 2020)	Makale	Kurumsal sürdürülebilirlik, BIST sürdürülebilirlik endeksi, Stratejik insan kaynakları yönetimi, Sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi
5	Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamaları; Literatür Taraması ve Bir Çek Uyarlama Çalışması	(Öselmiş, 2020)	Tez	Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi, Sürdürülebilirlik, Ölçek Uyarlama
6	Örgütlerde Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamaları: Teorik Bir İnceleme	(Oncer, 2019)	Makale	Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi, Yeşil Yönetim, Yeşil Süreçler
7	Kurumsal Sürdürülebilirlikte Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetiminin Rolü Üzerine Bir İçerik Analizi	(Özgül & Gürol, 2019)	Makale	Kurumsal Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilirlik Raporları, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi, Sürdürülebilir İnsan Kaynakları yönetimi
8	Çalışanların Sürdürülebilirlik Davranışları ve Sürdürülebilir Çalışma Yaşamı için İnsan Kaynakları Yönetimi: Türkiye’den İki Kesit	(Vatansever vd., 2019)	Makale	Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi, Çalışanların yeşil davranışları
9	Sürdürülebilirlik, İşveren Markası Oluşturma ve Yetenek Yönetimi Uygulamaları Arasındaki İlişkiler	(Polat Dede, 2019)	Makale	İnsan Kaynakları Yönetimi, Sürdürülebilirlik, İşveren Markası, Metin Madenciligi, Bankacılık Sektörü
10	Sürdürülebilir İnsan Kaynağı Yönetimi için Bir Karar Destek Modeli: Belirsiz Fayda Fonksiyonlu Doğrusal - Olmayan Atama Programı İle Çalışan Memnuniyetinin Artırılması	(Coruh, 2019)	Tez	Sürdürülebilir İnsan Kaynağı Planlaması, Çalışan Motivasyonu, Optimal İşe Yerleştirme, Optimal Personel İşe Alımı, Çalışan Üretkenliği ve Verimlilik, Sosyal Sürdürülebilirlik
11	Bist Sürdürülebilirlik Endeksinde Yer Alan İşletmelerin Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetimi Bakış Açısıyla İncelenmesi	(Acar, 2019)	Bildiri	Sürdürülebilirlik, Kurumsal Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetimi, BIST.
12	Türkiye’de Yayınlanan Sürdürülebilirlik Raporlarının Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetimi Bağlamında İncelenmesi: Nitel Bir Araştırma	(Esen & Esen, 2018)	Makale	Sürdürülebilirlik Raporu, İnsan Kaynakları Yönetimi, Sürdürülebilir İKY
13	Sürdürülebilirlik ve İnsan Kaynakları Yönetimine Yansımaları	(Dinler, 2018)	Tez	İçerik Analizi, İnsan Kaynakları Yönetimi, Sürdürülebilirlik

14	İşletme Yönetiminde Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetiminin Yeri ve Önemi	(Kesen, 2016)	Makale	Sürdürülebilirlik, İşletme Yönetimi, İnsan Kaynakları Yönetimi, Yönetim ve 6 Organizasyon, Değişim
15	İnsan Kaynakları Yönetimi Boyutuyla Kurumsal Sürdürülebilirlik: BIST Sürdürülebilirlik Endeksindeki Firmalarda Araştırma	(Özutku vd., 2015)	Makale	Sürdürülebilir Kalkınma, Kurumsal Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetimi, Yüksek Performanslı Çalışma Sistemleri

Tablo 9’ da verilen yayınların anahtar kelimeleri üzerinden yapılan ortak kelime analizine ilişkin bulgular tablo 10’ da sunulmaktadır.

Tablo 10: Türkiye Kaynaklı Yayınların Ortak Kelime Analizi Bulguları

No	Ortak Kelime	Kullanım Sıklığı
1	Sürdürülebilirlik	8
2	İnsan kaynakları yönetimi	6
3	Sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi	6
4	Kurumsal sürdürülebilirlik	5
5	Yeşil insan kaynakları yönetimi	3
6	BIST sürdürülebilirlik endeksi	2
7	Sürdürülebilirlik raporu	2
8	İçerik analizi	2
9	Yeşil iş, Yeşil çalışanlar, Yeşil yakalı işler, Yeşil yönetim, Yeşil süreçler, Çalışanların yeşil davranışları, İşveren markası, Çalışan motivasyonu, optimal işe yerleştirme, Optimal personel işe alımı, Çalışan üretkenliği ve verimlilik, Sosyal sürdürülebilirlik, Yönetim ve organizasyon, Değişim, Yüksek performanslı çalışma sistemleri	1

Söz konusu yayınlar için atıf analizi yapıldığında en yüksek atıf oranı sırasıyla 10 atıf (Kesen, 2016), 9 atıf (Özgül & Gürol, 2019), 8 atıf (Özutku vd., 2015), 5 atıf (Vatansever vd., 2019) ve 4 atıf (Esen & Esen, 2018) şeklindedir.

SONUÇ

Sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir İKY konusunda yapılan bibliyometrik araştırma sonucunda konuya olan ilginin özellikle 2016’lı yıllardan sonra arttığı anlaşılmaktadır. Bu artışın temel sebebi kaynakların hızla tükenmesi ve toplumun gelecek kaygısının artması neticesinde dünya ülkelerinin bir araya gelerek BM nezdinde Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları başlığı altında 17 temel sürdürülebilirlik hedefi belirlemesi olarak değerlendirilmektedir. Bu tarihten itibaren konuyla ilgili araştırma ve uygulamalarda artan bir ivme görülmektedir. WoS veri tabanlarında yer alan SSCI ve ESCI indekslerinde yönetim ve işletme alanında “sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi” konusunda tüm zamanları kapsayan bir araştırma yapıldığında 558 adet yayına ulaşıp bu yayınların yaklaşık olarak %70’i 2015 sonrasında yapılan yayınlardır.

Konuyla ilgili yayınların yayınlandıkları dergiler, Emerald Wiley, Elsevier, Taylor&Francis, Springer ve Sage gibi alanında öncü büyük yayıncı kuruluşların yayınladıkları dergilerdir. Yayımlanmış makalelerin yaklaşık %80’ i bu yayıncı kuruluşlar tarafından yayınlanan dergilerde yer alan makalelerdir. 22 makale ile SİKY konusunda en fazla makale yayınlayan dergi ise Corporate Social Responsibility And Environmental Management adlı dergidir.

SİKY alanında en çok makale yayınlayan ülke ise sırasıyla ABD, Çin, İngiltere ve Hindistan'dır. Bu dört ülkede yayınlanmış olan makale toplamda yayınlanmış makalelerin yaklaşık yarısını ihtiva etmektedir. Burada yayınların yapıldığı kurum sıralamasında dikkat çeken husus tespit edilmiştir. Fransa yayın menşe ülke sıralamasında 6., Malezya ise 7. sırada yer alıyor olmasına rağmen menşe ülke sıralamasından farklı olarak, yayınların yayınlandığı kurum sıralamasında Fransa Montpellier İşletme okulu 12 yayınlı ilk sırada, Malezya Bilim Üniversitesi ise 9 yayınlı 2. sırada yer almaktadır. Bu sonucun başlıca nedeni, yayınların yazar incelemesi sonrasında kurumlardaki araştırmacıların kişisel çabaları sonucu olduğu anlaşılmıştır. 11 yayın ile en fazla yayın yapan Jabbour Fransa Montpellier İşletme Okulundan akrediteli bir profesördür. Malezya Bilim üniversitesinde görev yapan Doç. Dr. Yusliza Mohd-Yusoff ise yayın yapan yazar sıralamasında 2. sırada olup bulunduğu kurumda sürdürülebilir insan kaynakları yönetimi ile ilgili çalışmalar yapmaktadır.

WoS veri tabanlarında işletme ve yönetim alanında Türkiye menşeli SİKY konusunda yayınlanan, SSCI ve ESCI indeksli yayın sayısı ise 9 olup, dünya sıralamasında 17. sırada yer almaktadır. Yayınların yayınlandığı kurum sıralamasında ise Türkiye menşeli yayınların 3'ü Doğu Akdeniz Üniversitesi kurumundan yapılmış. Diğer yayınlar ise farklı kurumlardan yapılmıştır.

SİKY konusunda WoS veri tabanlarında işletme ve yönetim kategorisinde en fazla yayının yönetim, işletme, endüstriyel ilişkiler ve emek, çevresel çalışmalar, uygulamalı psikoloji, etik ve iktisat alanlarında olduğu görülmektedir. Yapılan ortak kelime analizinden elde edilen sonuçlar da bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. 2016 yılından itibaren SİKY konusunda yapılan çalışmaların anahtar kelimeleri incelendiğinde en çok yeşil İKY, sürdürülebilir İKY, sosyal sorumluluk, sürdürülebilir gelişme gibi konuların çalışıldığı görülmektedir.

Çalışmalar incelendiğinde İKY uygulama ve politikalarının, sürdürülebilirliğin üç temel ögesi olan toplumsal, çevresel ve iktisadi yönleri açısından ele alındığı ve araştırıldığı görülmektedir. Konuyla ilgili yapılan içerik analizleri, sürdürülebilirlik raporları üzerinden yapılan analizler, ölçek geliştirme uygulamaları ve sürdürülebilir İKY veya yeşil İKY model geliştirme çabaları sahada öne çıkan başlıca araştırma çabalarıdır.

SİKY konusunda uluslararası çalışmaların genel durumunu ortaya koyduktan sonra Türkiye' de konuyla ilgili yapılan çalışmaların durumunu ortaya koyup bir kıyaslama yapabilmek için Google Akademik veri tabanlarında tüm zamanlarda yapılan çalışmalar incelendiğinde toplamda tarama sonucu toplam 25 yayın çıkmış olup, bunlardan 15'i içerik itibarıyla SİKY konusunda incelenmeye değer bulunmuştur. Yapılan inceleme sonucunda Türkiye'deki durumun da dünyadan farklı olmadığı özellikle sürdürülebilir İKY ve yeşil İKY konularında yapılan çalışmaların öne çıktığı anlaşılmakta. Yine dünyadaki duruma benzer olarak yayınların 2015 yılı sonrası tarihli yayınlar olduğu dikkat çekmektedir. Fakat dünyadan farklı olarak konuya olan ilgili her ne kadar son yıllarda artmış olsa da hala yeterli seviyede olmadığı anlaşılmaktadır. Sürdürülebilir İKY ve yeşil İKY özelinde İKY uygulama ve politikaları ile ilgili konularda iktisadi, toplumsal ve çevresel çerçevede daha fazla çalışılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, S. (2021). Sürdürülebilirlik Raporlarının Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetimi Yönüyle İncelenmesi: Bist Sürdürülebilirlik Endeksi Örneği. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(23), 347-368. <https://doi.org/10.36543/kauibfd.2021.016>
- Acar, S. (2019). Bist Sürdürülebilirlik Endeksinde Yer Alan İşletmelerin Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetimi Bakış Açısıyla İncelenmesi. *I. Uluslararası İletişim ve Yönetim Bilimleri Kongresi Bildiri Tam Metin Kitabı*, 604-616.
- Adjei-Bamfo, P., Bempong, B., Osei, J., & Kusi-Sarpong, S. (2020). Green candidate selection for organizational environmental management. *International Journal of Manpower*, 41(7), 1081-1096. <https://doi.org/10.1108/IJM-10-2019-0480>
- Almarzooqi, A. H., Khan, M., & Khalid, K. (2019). The role of sustainable HRM in sustaining positive organizational outcomes: An interactional framework. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 68(7), 1272-1292. <https://doi.org/10.1108/IJPPM-04-2018-0165>
- Bağış, M. (2021). Bibliyometrik Araştırmalarda Kullanılan Başlıca Analiz Teknikleri. *İçinde Bir Literatür İncelemesi Aracı Olarak Bibliyometrik Analiz* (1. bs, ss. 97-109). Nobel Yayıncılık.
- Coruh, G. (2019). *Sürdürülebilir İnsan Kaynağı Yönetimi İçin Bir Karar Destek Modeli: Belirsiz Fayda Fonksiyonlu Doğrusal—Olmayan Atama Programı İle Çalışan Memnuniyetinin Artırılması* [Yüksek Lisans Tezi]. Altınbaş Üniversitesi Endüstri Mühendisliği.
- Dinler, G. (2018). *Sürdürülebilirlik ve İnsan Kaynakları Yönetimine Yansımaları* [Yüksek Lisans Tezi]. Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ehnert, I., Parsa, S., Roper, I., Wagner, M., & Muller-Camen, M. (2016). Reporting on sustainability and HRM: A comparative study of sustainability reporting practices by the world's largest companies. *The International Journal of Human Resource Management*, 27(1), 88-108. <https://doi.org/10.1080/09585192.2015.1024157>
- Esen, D., & Esen, M. (2018). Türkiye'de Yayımlanan Sürdürülebilirlik Raporlarının Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetimi Bağlamında İncelenmesi: Nitel Bir Araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 0(17. Ulk Özel Sayısı), 827-844. <https://doi.org/10.18092/ulikidince.433623>
- Farrukh, M., Raza, A., Ansari, N. Y., & Bhutta, U. S. (2021). A bibliometric reflection on the history of green human resource management research. *Management Research Review*, ahead-of-print(ahead-of-print). <https://doi.org/10.1108/MRR-09-2020-0585>
- Goc, K. (2021). Türkiye Bağlamında Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetiminin Benimsenmesi: Zorluklar ve Çözümler. *Pressacademia*, 13(1), 91-93. <https://doi.org/10.17261/Pressacademia.2021.1428>
- He, J., Morrison, A. M., & Zhang, H. (2021). Being sustainable: The three-way interactive effects of CSR, green human resource management, and responsible leadership on employee green behavior and task performance. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 28(3), 1043-1054.
- Iqbal, Q. (2020). The Era of Environmental Sustainability: Ensuring That Sustainability Stands on Human Resource Management. *Global Business Review*, 21(2), 377-391. <https://doi.org/10.1177/0972150918778967>
- Jabbour, C. J. C., & de Sousa Jabbour, A. B. L. (2016). Green Human Resource Management and Green Supply Chain Management: Linking two emerging agendas. *Journal of Cleaner Production*, 112, 1824-1833. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.01.052>
- Järnlström, M., Saru, E., & Vanhala, S. (2018). Sustainable Human Resource Management with Salience of Stakeholders: A Top Management Perspective. *Journal of Business Ethics*, 152(3), 703-724. <https://doi.org/10.1007/s10551-016-3310-8>
- Karman, A. (2020). Understanding sustainable human resource management – organizational value linkages: The strength of the SHRM system. *Human Systems Management*, 39(1), 51-68. <https://doi.org/10.3233/HSM-190602>
- Kesen, M. (2016). İşletme Yönetiminde Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetiminin Yeri ve Önemi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 554. <https://doi.org/10.15869/itobiad.24110>
- Oncer, A. Z. (2019). Örgütlerde Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamaları: Teorik Bir İnceleme. *İş ve İnsan Dergisi*, 6(2), 197-206. <https://doi.org/10.18394/iid.552555>

- Öselmiş, M. (2020). *Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamaları; Literatür Taraması ve Bir Ölçek Uyarlama Çalışması* [Yüksek Lisans Tezi].
- Özgül, B., Bozkurt, S., & Gürel, Y. (2020). Sürdürülebilirlik Perspektifinden İnsan Kaynakları Uygulamalarının İncelenmesi: Görgül Bir Çalışma. *Istanbul Business Research*, 49(1), 117-145. <https://doi.org/10.26650/ibr.2020.49.0053>
- Özgül, B., & Gürol, Y. (2019). Kurumsal Sürdürülebilirlikte Sürdürülebilir İnsan Kaynakları Yönetiminin Rolü Üzerine Bir İçerik Analizi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 20(1), 107-126.
- Öztürk, O. (2021). Bibliyometrik Araştırmaların Tasarımına İlişkin Bir Çerçeve. İçinde *Bir Literatür İncelemesi Aracı Olarak Bibliyometrik Analiz* (1. bs, ss. 33-50). Nobel Yayıncılık.
- Özutku, H., Çetinkaya, M., & Ağca, V. (2015). İnsan Kaynakları Yönetimi Boyutuyla Kurumsal Sürdürülebilirlik: BIST Sürdürülebilirlik Endeksindeki Firmalarda Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(3), 55-72.
- Persson, S., & Shrivastava, P. (2016). Sustainable Development of Human Resources Inspired by Chinese Philosophies: A Repositioning Based on François Jullien's Works. *Management and Organization Review*, 12(3), 503-524. <https://doi.org/10.1017/mor.2015.47>
- Pham, D. D. T., & Paillé, P. (2019). Green recruitment and selection: An insight into green patterns. *International Journal of Manpower*, 41(3), 258-272. <https://doi.org/10.1108/IJM-05-2018-0155>
- Podgorodnichenko, N., Akmal, A., Edgar, F., & Everett, A. M. (2020). Sustainable HRM: Toward addressing diverse employee roles. *Employee Relations: The International Journal*, ahead-of-print(ahead-of-print). <https://doi.org/10.1108/ER-01-2019-0016>
- Polat Dede, N. (2019). Sürdürülebilirlik, İşveren Markası Oluşturma ve Yetenek Yönetimi Uygulamaları Arasındaki İlişkiler. *InTraders International Trade Academic Journal*, 2(1), 145-168.
- Saha, N., Chatterjee, B., Gregar, A., & Sáha, P. (2016). The impact of SHRM on sustainable organizational learning and performance development. *International Journal of Organizational Leadership*, 5(1), 63-75. <https://doi.org/10.33844/ijol.2016.60291>
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2021). *Sürdürülebilir Kalkınma*. T.C. Dışişleri Bakanlığı. <https://www.mfa.gov.tr/surdurulebilir-kalkinma.tr.mfa>
- UNDP. (2021). *Sustainable Development Goals*. United Nations Development Programme. <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>
- Vatansever, Ç., Kılıç, N., & Dinler, G. (2019). Çalışanların Sürdürülebilirlik Davranışları ve Sürdürülebilir Çalışma Yaşamı için İnsan Kaynakları Yönetimi: Türkiye'den İki Kesit. *Istanbul Management Journal*, 29(85), 7-39. <https://doi.org/10.26650/imj.2018.29.85.0007>
- Yavuz, N. (2020). Yeşil İnsan Kaynakları Yönetimi ve Yeşil İş Yetkinliklerinin İçerik Analizi Yöntemi İle Değerlendirilmesi. *Journal of Business Research - Turk*, 12(3), 2669-2681. <https://doi.org/10.20491/isarder.2020.1000>

SÜRDÜRÜLEBİLİR İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ: 2016-2021 BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

ORIGINALITY REPORT

10%

SIMILARITY INDEX

PRIMARY SOURCES

1	dergipark.org.tr Internet	133 words — 3%
2	panel.gelisim.edu.tr Internet	51 words — 1%
3	toad.halileksi.net Internet	26 words — 1%
4	www.acarindex.com Internet	23 words — < 1%
5	isarder.org Internet	22 words — < 1%
6	dergipark.gov.tr Internet	21 words — < 1%
7	pressacademia.org Internet	21 words — < 1%
8	adudspace.adu.edu.tr:8080 Internet	16 words — < 1%
9	incominonu.com Internet	14 words — < 1%

10	opac.elte.hu Internet	14 words — < 1%
11	www.itobiad.com Internet	14 words — < 1%
12	9lib.net Internet	13 words — < 1%
13	asa.lib.lehigh.edu Internet	13 words — < 1%
14	doaj.org Internet	13 words — < 1%
15	www.gate.cnrs.fr Internet	12 words — < 1%
16	www.mdpi.com Internet	12 words — < 1%
17	app.trdizin.gov.tr Internet	11 words — < 1%
18	journal.dogus.edu.tr Internet	11 words — < 1%
19	www.scribd.com Internet	10 words — < 1%
20	Raquel Lazzarini dos Santos Franoso. "O papel da gesto de recursos humanos na construo de uma cultura ambiental corporativa", Universidade de Sao Paulo, Agencia USP de Gestao da Informacao Academica (AGUIA), 2020 Crossref Posted Content	8 words — < 1%

21	Www.esp.org Internet	8 words — < 1%
22	repositorio.uam.es Internet	8 words — < 1%
23	repository.usta.edu.co Internet	8 words — < 1%
24	publications.aston.ac.uk Internet	7 words — < 1%
25	ceko.sakarya.edu.tr Internet	6 words — < 1%
26	hdl.handle.net Internet	6 words — < 1%

EXCLUDE QUOTES OFF
EXCLUDE BIBLIOGRAPHY ON

EXCLUDE MATCHES OFF